

“Uz izaugsmi vērsta vērtēšana, īstenošana un monitorings”

Andrejs Zagorskis Preiļu novada Izglītības pārvaldes vadītājs
Skaidrīte Ūzuliņa Jāņa Eglīša Preiļu Valsts ģimnāzijas direktore

2025.gada 25.augusts

Meistarklasē kopā atbildēsim uz jautājumiem:

- ▶ Kas tika aktualizēts skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanā sākot ar 2024./2025.m.g.?
- ▶ Kādi ir vērtēšanas veidi, mērķi, mijsakarības?
- ▶ Kā izmantot kognitīvās darbības taksonomiju summātīvo pārbaudes darbu sastādīšanā?
- ▶ Kāda ir efektīva formatīvā vērtēšana?

Uzdevums individuāli

**Definējiet mūsu SR izmantojot meistarklases
uzdevumu aprakstu!**

Uzdevums grupās

**Iepazīstiniet grupas biedrus ar
izvirzītajiem SR un vienojieties par 2
būtiskākajiem!**

Iepazīstiniet klātesošos ar veikumu!

**6 pārmaiņas, kas vērtēšanā
aktualizējas ar 2024./2025.m.g.**

Vērtējums jeb atzīme parāda vienīgi to, ko skolēns šajā brīdī zina un prot.

- ▶ Summatīvais vērtējums jeb atzīme atklāj tikai un vienīgi zināšanas un prasmes atbilstoši standartos un izglītības programmās noteiktajiem SR uz vērtējuma brīdi.
- ▶ Summatīvajā vērtēšanā var izmantot arī snieguma līmeņa aprakstus (piemēram, prezentāciju vērtēšanā vai citur, kur skola to izlemj, bet tādā gadījumā tie ir vienoti izglītības iestādē).
- ▶ Atzīme nevar ietvert attieksmes komponentu, bet attieksmi jeb rīcību var vērtēt atsevišķi, veidojot skolas pieeju un izmantojot šim nolūkam snieguma līmeņa aprakstus (SLA).
- ▶ Atzīmes nav iespējams likt par mācību priekšmetu olimpiādēm, dalību sacensībās konkursos u.tml.

Skolēniem ir iespēja vingrināties un saņemt atgriezenisko saiti, kamēr viņi mācās.

- ▶ Formatīvā vērtēšana neietekmē atzīmes jeb summatīvo vērtēšanu, formatīvajā vērtēšanā izmantotie darbi nav pārrakstāmi / uzlabojami u.tml.
- ▶ Iestādē ir sava izveidotā formatīvās vērtēšanas sistēma (procentuāli vai ar apzīmējumiem u.tml.), kura ļauj iegūt atgriezenisko saiti par apgūto uz konkrēto mācīšanās brīdi.
- ▶ Parasti mutvārdos (retāk rakstiski) sniegtā atgriezeniskā saite tiek īstenota 4 veidos: a) par uzdevumu jeb uzdevuma dimensija, b) par to, kā uzdevums veicams jeb procesa dimensija, c) par to, kā izglītojamais var sevi virzīt darbā jeb pašregulācijas dimensija, d) par izglītojamā personības / rakstura aspektiem jeb personas dimensija.

Svērtie vērtējumi.

Jo apjomīgāks temats, jo lielāks vērtējuma (atzīmes) svars, izliekot mācību gada vērtējumu.

- ▶ Tēmas vai temata noslēguma / summatīvo pārbaudes darbu vērtība (atzīmju vērtība) ir un var būt atšķirīga atkarībā no temata apjoma, laika, kurš izmantots temata apguvei u.tml.
- ▶ Tas nozīmē, ka uzsākot mācību gadu izglītojamie zina, kā viņi iegūs noslēguma vērtējumu, cik vērtīgs ir katrs no plānotajiem pārbaudes darbiem, kā arī cik vērtīgs ir gada noslēgumā kombinētais darbs, ja to izvēlas rakstīt vērtējuma uzlabošanas nolūkos.

Vidējie Svērtie Vērtējumi

Svērtais vērtējums palīdz godīgāk izvērtēt sniegumu. Visi temati gada ietvaros nav vienlīdz apjomīgi. Tāpat temata ietvaros varbūt pārbaudes darbs ir svarīgāks par projekta darba vērtējumu. Svērtais vērtējums atrisina nevienlīdzības problēmu.

Sadali visus gada tematus pēc apjoma

Atpūta ir apjomīgākais temats šogad

Temats - laiks	40%
Temats - atpūta	50%
Temats - darbs	10%

Temats par darbu prasīs vismazāk stundas šogad

Kopā visi temati ir 100%

Vērtē skolēnu veikumu kā parasti

Skolēns noslinkojis tematā par darbu

Temats - laiks	40%	7
Temats - atpūta	50%	9
Temats - darbs	10%	4

Skolēns varenī pacenties atpūtas tematā

Pārveido svarus par decimālskaitļiem

50% = 0.5

Temats - laiks	0.4	7
Temats - atpūta	0.5	9
Temats - darbs	0.1	4

Sareizini atzīmi ar iegūto decimālskaitli

Temats - laiks	0.4	7	2.8
Temats - atpūta	0.5	9	4.5
Temats - darbs	0.1	4	0.4

Saskaiti kopā, lai iegūtu svērtu atzīmi

$$2.8 + 4.5 + 0.4 = 7.7$$

Pretstats - vidējais vērtējums ir 6.66. Svērtais vērtējums ir augstāks, jo skolēns pacentās atpūtas tematā, kurš ietekmēja veselus 50% no kopējā vērtējuma

Lai nav jārēķina uz lapas, var izmantot e-klasi vai excel formas kalkulatoru

Skolēniem tiek dota arī papildu iespēja uzlabot atzīmes

- ▶ Tēmas vai temata noslēguma PB / Summatīvajā vērtēšanā izmantoto pārbaudes darbu uzlabošana notiek vienu reizi mācību gada laikā (tā noslēgumā), dodot iespēju izglītojamam veikt kombinēto darbu.

Temata nobeiguma pārbaudes darbi ļauj skolēnam demonstrēt, ko viņš ir apguvis, un saņemt atzīmi skalā no 1 līdz 10 ballēm vai STAP.

- ▶ Jebkurā tēmas vai temata noslēguma PB / summatīvajā vērtēšanā izmantotajā pārbaudes darbā ir jāvar iegūt 10 balle vai STAP vērtējums.
- ▶ Tas nozīmē, ka pārbaudes darbs ietver SOLO taksonomijas visus 4 līmeņus atbilstoši standartos noteiktajiem SR.

Visas skolas izmanto vienotu pieeju atzīmes jeb vērtējuma noteikšanā.

- ▶ Grozījumi MK noteikumos Nr. 747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem” un Grozījumi MK noteikumos Nr. 416 “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem” **nosaka vienotu visās skolās pielietojamo procentuālo skalu summatīvajā vērtēšanā.**

Summatīvā vērtējuma īpatsvars pa līmeņiem

1.	Snieguma līmenis	sācis apgūt		turpina apgūt	apguvis	apguvis padziļināti
2.	Balles	1-2	3-4	5-6	7-8	9-10
3.	Apguves procenti	0-20 %	21-40 %	41-66 %	67-86 %	87-100 %

Grupā atbildiet uz jautājumiem

- ▶ Cik un kādi vērtēšanas veidi tiek izmantoti Latvijas izglītības sistēmā?
- ▶ Paskaidrojiet, kāds ir katra vērtēšanas veida izmantošanas mērķis.
- ▶ Novērtējiet apgalvojumu un pamatojiet:

«Vērtējums un vērtēšana ir viens un tas pats!»

***Kā izmērīt uzdevuma kognitīvo
/izziņas/ domāšanas dziļumu?***

SOLO taksonomija / Blūma taksonomija

Pedagoģijā taksonomija tiek izmantota domāšanas un mācīšanās līmeņu klasifikācija hierarhiskā secībā (no vienkāršākā uz sarežģītāko un no konkrētā uz abstrakto).

4.līmenis - veido, rada, izvirza hipotēzes, uzskatāmi parāda saistības starp mācību satura dažādiem aspektiem, vispārinot tos līdz jaunu likumsakarību formulēšanai

3.līmenis - analizē, pielieto, apstrīd, salīdzina, noliek pretstatā, pielieto kritisko domāšanu, paskaidro cēloni, sasaista, pamato, iekļaujot atsevišķus mācību satura aspektus vienotā struktūrā

2.līmenis - apvieno, raksturo, uzskaita, pielieto sērijveida prasmes par vairākiem neatkarīgiem būtiskiem mācību satura aspektiem

1.līmenis - identificē, nosauc, izpilda vienkāršu darbību par vienu būtisku mācību satura aspektu

SOLO taksonomija

(vērsta uz domāšanas pamatdarbībām un izpratnes līmeņiem, raksturo virzību no virspusējas uz dziļu mācīšanos)

Vertikāli

4.līmenis - metakognitīvās zināšanas (izpratne par savām kognitīvajām spējām)

3.līmenis - procedurālās zināšanas (kā veikt uzdevumu: metodes, kritēriji, prasmes, ~~panēmieni~~)

2.līmenis - konceptuālās zināšanas (pamatelementu un lielāku struktūru savstarpējā sasaiste, kas tām ļauj funkcionēt kopveselumā)

1.līmenis - apgūst faktu zināšanas (pamatelementi, kas ir jāzina, lai pārzinātu attiecīgo mācību priekšmetu vai risinātu tajā aplūkotās problēmas)

Blūma (atjaunotā) taksonomija

(vērsta uz mācīšanu, mācīšanos un vērtēšanu)

Horizontāli

6.līmenis - radoši pārstrukturē mācību satura aspektu

5.līmenis - izvērtē mācību satura aspektu, pārbaudot informāciju

4.līmenis - analizē atsevišķas mācību satura aspekta sastāvdaļas un elementus

3.līmenis - pielieto mācību satura aspektu oriģinālā veidā

2.līmenis - izprot mācību satura aspektu un izskaidro to saviem vārdiem

1.līmenis - iegaumē konkrētu mācību satura aspektu

SOLO taksonomija
mācīšanās vērtēšanai

*Structure of Observed Learning
Outcomes*

Biggs and Collis, 1982, 2014

VIRSPUSĒJA MĀCĪŠANĀS

nav struktūras

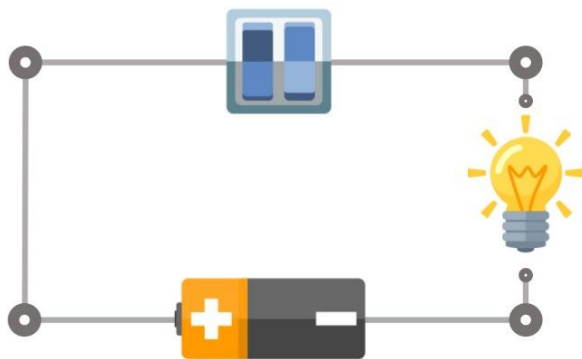

viens
struktūrelements

vairāki nesaistīti
struktūrelementi

DZIĻĀ MĀCĪŠANĀS

struktūrelementi,
saistībā, attiecībās

paplašināta
abstrakcija

Kritēriji domāšanas dziļuma novērtēšanai:

- ▶ **Elementu daudzums**
- ▶ **Elementu sasaiste**
- ▶ **Zināma vai jauna situācija**

17. attēls. Vērtējuma izlikšana

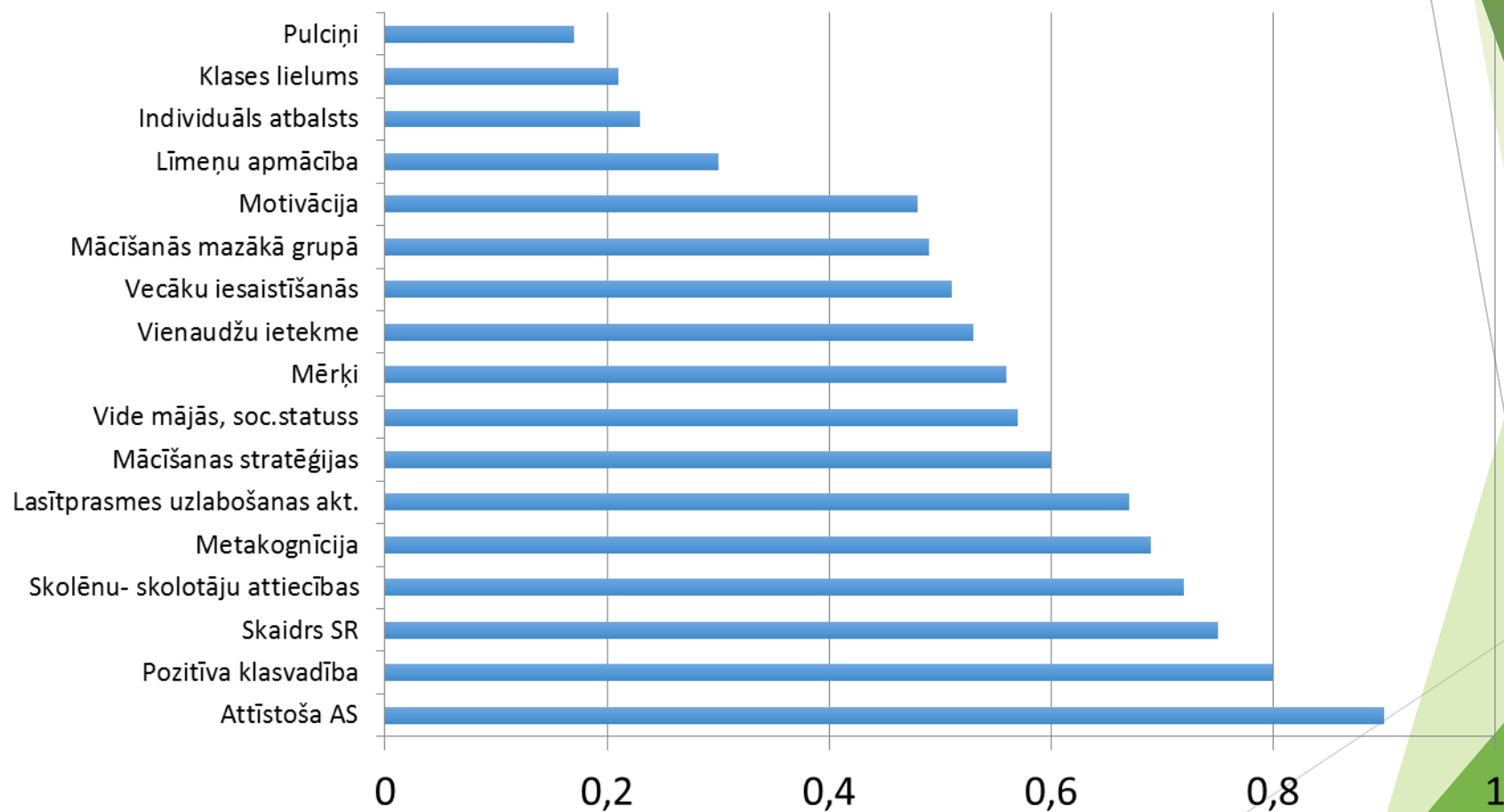
Avots - <https://mape.gov.lv/catalog/materials/A0468945-2A65-42F2-92CD-6874F1D18E12/view>

Kā veidot uzdevumus dziļākus ?

- ▶ **Vairāki risinājuma varianti, pamatojumi ...**
- ▶ **Neierasti formulējumi ...**
- ▶ **Uzdevumi no pretējā (domāšana «atpakaļgaitā») ...**
- ▶ **Instrukcijas rakstīšana citam ...**
- ▶ **Uzdevumu sastādīšana, ievērojot nosacījumus ...**
- ▶ **Atvērti uzdevumi ...**
- ▶ **...**

Formatīvā vērtēšana

Kam patiesībā ir ietekme uz mācīšanos?

Pilns ietekmes faktoru [saraksts](#).

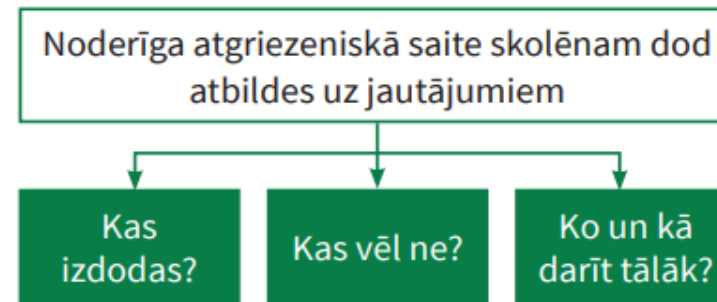
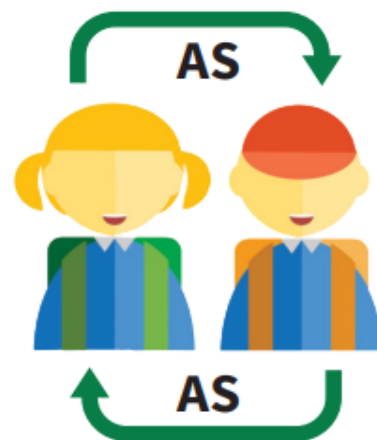
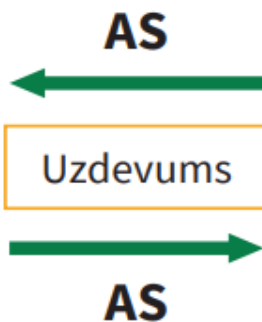
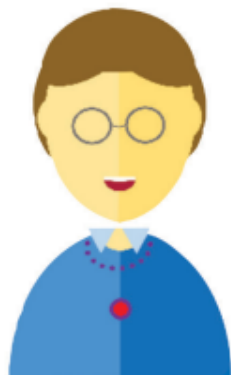
	KAS JĀIEMĀCĀS?	KAS IZDODAS, KAS VĒL NE?	KO DARĪT TURPMĀK?
SKOLOTĀJS	<p>Skaidri plānotie sasniedzamie rezultāti un snieguma vērtēšanas kritēriji</p>	<p>Pierādījumi par mācīšanos</p>	<p>Atgriezeniskā saite</p>
KLASES BIEDRS		<p>Skolēnu savstarpējā mācīšanās</p>	
SKOLĒNS		<p>Domā par savu mācīšanos, motivāciju (Pašvadītā mācīšanās)</p>	

3. attēls. Formatīvās vērtēšanas struktūra (Leahy et al., 2005)

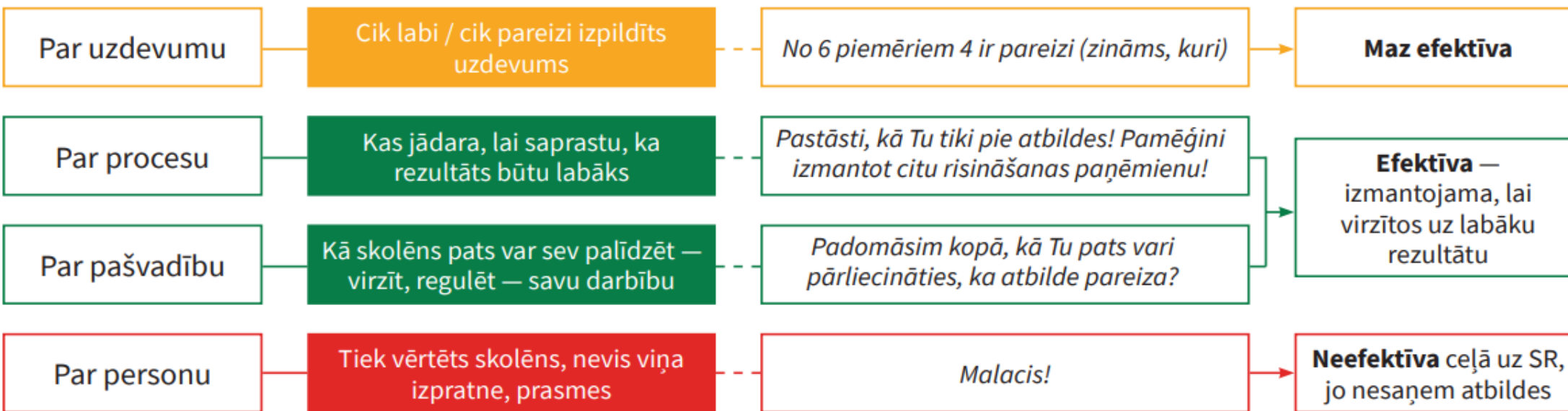
**Kas nosaka formatīvās vērtēšanas
ietekmi uz mācīšanos?**

Atgriezeniskās saites kvalitāte

Plānotais
sasniedzamais
rezultāts

Par ko ir atgriezeniskā saite?

SEPTIŅAS EFEKTĪVAS ATGRIEZENISKĀS SAITES PAZĪMES

- ▶ **Atsauca uz mērķi;**
- ▶ **Redzama un skaidra (skaidri vērtēšanas kritēriji);**
- ▶ **Reāla (sniedz rīcības/notikuma informāciju);**
- ▶ **Lietotājam draudzīga (neaizskaroša, lietotājam saprotama);**
- ▶ **Savlaicīga (jo ātrāk saņemta, jo labāk) – kā nepārslogot skolotāju?;**
- ▶ **Nepārtraukta (procesā, lai pagūtu uzlabot sniegumu pret SR) - Jo vairāk atgriezeniskās saites es varu saņemt reālā laikā, jo labāks būs mans sniegums;**
- ▶ **Konsekventa (vienoti «spēles» noteikumi skolā) - Skolotājiem jābūt vienādam viedoklim par to, kas ir kvalitatīvs darbs.**
- ▶ **Uz mērķi vērsta izaugsmei - novērtējiet skolēnu darbu rudenī un ziemā pret pavasara standartiem, izmantojiet vairākus pirms un pēc novērtējumus, lai novērtētu progresu attiecībā pret šiem standartiem, un analizējiet sniegumu, lai atzīmētu to, ko katrs skolēns var darīt, lai uzlabotu savu nākotnes sniegumu!!!**

Grants Viginss (Grant Wiggins)

AS mācību stundas refleksijas daļā

Izvērtējot mācību stundu tās refleksijas daļā, nepieciešams izvēlēties tādas metodes, kuras:

- ▶ **apkopo mācību stundā paveikto;**
- ▶ **veicina** izglītojamo padziļinātu **izpratni** un **refleksiju par** mācību stundā **apgūto** tēmu;
- ▶ **mācīšanās veidiem** un **izglītojamā ieguldījumu** kā sasniedzamo rezultātu;
- ▶ **ļauj reflektēt par savu, klases un pedagoga rīcību** visas mācību stundas laikā.